

Downgrading

Tijdens de economische neergang horen we steeds vaker dat we moeten “downgraden”. Het is crisis en het moet allemaal een treetje minder, want bruin kan het niet trekken. Minder inkomen, minder werk, minder pensioen, minder koopkracht en minder bonussen. “Downgraden” dus, een postmodern eufemisme voor “ombuigen”, “snijden”, “bezuinigen” of “saneren”.

Lange tijd zag het er naar uit dat het onderwijs nog goed zou weggkomen, omdat de overheid via anticyclisch begrotingsbeleid zou willen investeren in stimuleringsprojecten. Personeel dat wordt getroffen door ontslag of arbeidstijdverkorting zou de vrijgekomen tijd moeten benutten om zich bij te scholen voor betere tijden. In het befaamde crisisakkoord reserveert het kabinet de komende twee jaar inderdaad 280 miljoen euro voor tijdelijke opvang van kenniswerkers. Ook komt er extra budget beschikbaar voor reïntegratiecursussen en schoolgebouwen. Dat klinkt prima.

Maar de HBO-Raad, VO-Raad, PO-Raad en de MBO Raad hebben de plannen nog eens nagerekend en constateren dat er netto toch weer flink wordt gesneden. Geschokt melden zij de Tweede Kamer in een [brandbrief](#) dat de plannen een structurele bezuiniging voor het onderwijs betekenen van netto 1,7 miljard euro in 2011. Daar gaan alle mooie voornemens van minder uitval, betere doorstroom, kleinere klassen, en het aantrekkelijker maken van het leraarsberoep. Van het “investeren in kennis”, zoals het kabinet predikt, komt dus in de praktijk niet veel terecht. Downgraden dus.

Ik kende de term eigenlijk alleen uit de softwarewereld. En daar is downgraden niet per se negatief. Integendeel. Downgraden is vaak de simpelste, dankbaarste en goedkoopste manier om problemen op te lossen. Problemen met Windows Vista? Gewoon downgraden naar Windows XP en alles doet het weer. Ook de [PlayStation Portable](#) van Sony is wereldberoemd om zijn succesvolle downgrades. Dus laten we juist nu onze roze bril eens opzetten en wat frivoler met de crisis omgaan. Een economische teruggang van 3,5 %? Gewoon de verwarming een graadje lager, onze schoenen laten verzolen of op vakantie in Nederland.

Het nieuwe wetsvoorstel van minister Donner over de reïntegratie van werklozen is doordrenkt van het downgrading idee. Zit je een half jaar werkloos thuis, dan moet je elk werk aanbod accepteren, ook al is dat onder je niveau of in een andere sector. Van neurochirurg tot betonvlechter, van accountant tot straatveger, van minister tot fietskoerier. “Goed voor de zelfreflectie”, aldus Donner. Het typeert kennis eerder als luxe dan als noodzaak.

De financiële sector heeft downgrading inmiddels als een logische stap aanvaard en menig betrokkene prijst het zelfreinigend effect dat ervan uitgaat. Herman Wijffels, oud-bewindvoerder bij de Wereldbank, signaleert een historische keerpunt, waarin niet alleen het roofookkapitalisme van Wall Street wordt afgezworen, maar waarin ook het onbelemmerde groei-, ontwikkelings- en vooruitgangdenken verdwijnt.

Hier kan het onderwijs misschien nog wat van opsteken. Want goedbeschouwd laten wij ons werk volledig domineren door de asymmetrie van het leren: altijd maar kennisgroei, persoonlijke competentieontwikkeling, mensen slimmer, verstandiger maken. Waarom nooit eens nulgroei, of een kleine afname? In de speelfilm “[Eternal Sunshine of the Spotless Mind](#)” worden de implicaties onderzocht van het moedwillig wissen van herinneringen. Na een

mislukte relatie laat een van de partners alle herinneringen aan de andere uit het geheugen wissen, om onbezwaard te kunnen verder leven. Als het deleten van bestanden. Nu de markt er om vraagt zou het onderwijs het kunnen leveren: het gepersonaliseerd downgraden van cognitive vermogens, van neurochirurg tot betonvlechter, enzovoorts. Een noodzakelijke en uitgebalanceerde uitbreiding van het dienstenpakket, waarmee we beter kunnen inspelen op de veranderende arbeidsmarkt. Het zal nauwelijks inspanningen vergen, want het lukt de sector al jaren niet om iedereen op peil te brengen. Altijd te weinig geld om kwaliteit te leveren, maar hier ligt onze kans! In deze moeilijke tijden moeten we pal achter onze regering staan. Mensen dingen afleren, héle grote klassen maken, spijbelen stimuleren, de urennorm halveren, veel meer vergaderen, schoolvakanties verlengen en incompetenties meten. Downgraden dus.